
Kritična drža do ženskega redovništva kot religijske vsebine in hkrati spoštovanje teološke razsežnosti tega pojava so odlike in pomembni prispevki knjige. Z vidika socioloških opredelitev slovenskega ženskega redovništva je delo unikat, saj tovrstnih študij v slovenskem okviru še nima. Zato ima pričujoče delo v veliki meri značaj primarne analize.

Luka ZEVNIK
Fakulteta za družbene vede,
Univerza v Ljubljani

Franc Trček
Lomopohajkovelec:
nizkotehnoška globalna
subkultura v dobi tehnokulture
Založba FDV (Zbirka Skodelica
kave) 2010, str. 124, 10 EUR
(ISBN 978-961-235-510-4)

Trčkov Lomopohajkovelec je iskri-kriva esejistično-družboslovna meditacija o vznemirljivi nizkotehnoški lomografski subkulturi, ki je nepričakovano vzniknila v postmoderno utripajoči dobi razvejane tehnokulture. Njen glavni materialni akter je Lomofotoaparatus - rudimentarno analogno fotografsko orodje, namenjeno socialističnemu sleherniku začetka druge polovice 20. stoletja, ki ga je zasnovala in množično izdelovala sovjetska tovarna LOMO (Leningradskoye Optiko Mechanicheskoye Obyedinenie), sicer primarno specializirana za optiko vojaških namerilnih naprav.

Preden se avtor potopi v verjetno temeljno vprašanje, kako se lahko takšen nizkotehnoški artefakt na smetišču zgodovine preobrazi v ploden substrat za vibrantno globalno subkulturo, najprej utemelji relevantnost obravnavane tematike. S pomočjo misli Virillia in Deleuza lucidno zagovarja pomembnost analize minorne - fragmentov in migotanja vsakdanjega življenja, ki je za razumevanje družbenega dogajanja vsaj tako pomembno kot metaseciranje velikih zgodb. V tem smislu je tudi za refleksijo lomo subkulture povsem enako kot poznavanje značilnosti sodobnih visoko tehnicističnih družb, prav tako bistven opis dejstva, da le-ta ne bi nastala, če gruča prekrokanih dunajskih študentov ostankov Čeških kron ne bi zapravila za nekaj rabljenih originalnih primerkov lomofotoaparatus. Z zavestnim kršenjem osnovnih fotografskih pravil začne izvorna peščica navdušencev prakticirati povsem drugačen stil "škljocanja" in gledanja na svet, ki se z razmahom kiberkulture postopno razširi do dimenzij manjše globalne subkulture, temelječe na principu generaliziranih menjav.

Trček vidi razloge za reinkarnacijo odpisane tehnologije predvsem v težnji po iskanju nepredvidljivosti pri vizualnem zajemanju stvarnosti, za katero se zdi, da se je v sodobni naključjem nenaklonjeni digitalizirani kulturi znašla na robu izumrtja. Nič čudnega torej, da zgoščena vozlišča lomoplemen, kakor jih slikovito imenuje avtor, najdemo v tehnološko najbolj razvitih urbanih krajinah, kot so Seul, Šanghaj in Tokio. Še manj pa bi

nas potemtakem moralo presenetiti dejstvo, da je verjetno glavno pravilo lomografije prav tisto, ki pravi, da nam za že tako ali tako ohlapna pravila ni potrebno preveč skrbeti. Zaradi vsega naštetega Trček v lomografski subkulturi ugotavlja tudi določene subverzivne in kontrakturne trenutke, pri čemer pa upravičeno opozarja, da v lomografiji ne gre pripisati več revolucionarnega potenciala, kot si ga zasluži. Navsezadnje je zgodba o razcvetu lomosubkulture tudi tesno povezana s spretno in premišljeno zasnovano marketinško mašinerijo, ki sodobne emanacije lomo navdahnjenih aparatov z dobičkom razpečujo po celem svetu.

Pri zgodbi o lomosubkulturi pa ne gre samo za svojevrstno tehnološko in retromarketinško, ampak tudi za življenjsko-stilno reinkarnacijo - natančneje flâneurjev iz 19. stoletja. Za razumevanje, kaj sploh počnejo pripadniki lomoplemena, nam Trček zato postreže s teoretskim ekskurzom v koncept flâneurstva in urboglifov. Pripadnike lomoplemena tako portretira kot sodobne flâneurje (oziroma pohajkovalce), ki producirajo in živijo urbogliffe - vizualne pripovedi zarezane v izrednost banalnosti urbanega vsakdana. Trček knjižico zaokroži z razpravo o dometu lomografskega pristopa, ki bi po njegovo lahko pljusnil čez robove te nekonvencionalne in ustvarjalne subkulture predvsem kot alternativno metodološko načelo. Z avtorjem se v tem pogledu vsekakor strinjamo, saj je predlog prepričljiv iz več razlogov. Za začetek je Trček sam izkustveno

posvečen v skrivnosti lomografije, o čemer najbolj nazorno priča več njegovih atraktivnih lomografskih fotografij, objavljenih v knjigi. Poleg tega je že sama knjižica osnovana na lomografskem pristopu in kot taka predstavlja prepričljiv primer in performativni zagovor predlaganega metodološkega načela. Avtor nam lomografsko pripoved o lomografiji namreč plete s pomočjo iskrivih izsekov, primerov in dovtipov iz različnih dimenzij vsakdanjega življenja, ki jih kot iz rokava vleče z neverjetnim zamahom in duhovitostjo. Na ključnih točkah pa potem vanje zareže z dobro odmerjenimi teoretskimi intervencijami. V duhu lomografskega pristopa je Trčkov pisanje pronicljivo, igrivo in nepretenciozno, hkrati pa na ta račun ne izgubi niti drobca refleksivne ostrine kritičnega družboslovca. V tem smislu Trček nastopa kot nekakšen znanstveni flâneur, ki v vse bolj pragmatični in tehnicistični akademski svet vnaša element genialne nepredvidljivosti ter izostreno senzibilnost za pomen minornega.

Čeprav avtor poudarja svojo sociološko provenienco, mi pa se zavedamo nesmiselnosti pretiranega kategoriziranja, si bomo dovolili skleniti, da imamo pred sabo nekaj, kar je po našem mnenju v prvi vrsti odličen in inovativen kulturološki tekst ter hkrati nazoren primer, kako plodno je lahko dobro odmerjeno rahljanje rigidnih akademskih pravil. Morda največji očitok knjižici, ki je v sveže zvarjeni zbirki z naslovom Skodelica kave (pod uredniško taktirko Karmen Šterk in Mirta Komela) s svojo

---

analitično vsebino napolnila prvo skodelico, je nevarnost, da bi postali odvisni od močnega Trčkovega misesnega kofeina.

Matej KLARIČ

Vehovar Urban (ur.)

Neosocialna Slovenija: Smo lahko socialna obenem pa gospodarsko uspešna družba?

Založba Annales, Koper 2010,
str. 234, 18 EUR
(ISBN 978-961-6328-89-0)

V času globalne krize kapitalizma je nedavno izšla monografija, ki jo sestavlja šest prispevkov sedmih avtorjev. Vsak izmed njih se iz svojega zornega kota ukvarja z aktualnim vprašanjem, v kolikšni meri in na kakšen način je lahko Slovenija danes še vedno socialna država, obenem pa tudi gospodarsko uspešna družba. Monografijo, opremljeno s stvarnim in imenskim kazalom, sestavljajo trije sklopi. Prvi se ukvarja z družbo, gospodarstvom in inovativnostjo v republiki Sloveniji (avtorji so Marko Jaklič, Aljaž Hribernik in Borut Likar), drugi z delom in kapitalom v republiki Sloveniji (avtorja sta Miroljub Ignjatović in Miroslav Stanojević) ter tretji s socialno politiko in socialno državo v republiki Sloveniji (avtorja sta Srečo Dragoš in Urban Vehovar).

Monografija je izšla v pravem času, ko se v Sloveniji vse bolj izpostavlja zahteve po reformah na različnih področjih (pokojninskem, zdravstve-

nem, visokošolskem ipd.). Njena kakovost je širok, večdisciplinaren pristop, ki združuje avtorje iz različnih fakultet in različnih področij preučevanja. Posebno kakovost daje monografiji tudi zgodovinski pregled, ki bralcu ponuja bolj kakovostno razumevanje današnjega položaja v Sloveniji. Ravno z zgodovinskim pristopom, ki je danes povsem pozabljen in katerega nadomešča ahistorična ekonomija, kjer prevladujejo pogosto z realnostjo skregani matematični modeli, se lahko odkrije drugačen pogled s premisleki, ki gredo onkraj nekritičnega krčenja socialnih pravic, privatizacije stanovanjskega fonda, vse večjih obremenitev zaposlenih, vse večje negotovosti, ki so je deležni predvsem mladi ipd. Za razliko od prevladujočih predstav, ki potrebo po reformah vidijo predvsem zaradi ekonomske in finančne vzdržnosti, avtorji poudarjajo, da so spremembe potrebne tudi zaradi vse slabšega položaja vedno večjega števila najbolj ranljivih skupin v družbi.

Delo vsebuje veliko grafičnih prikazov, ki napisano podkrepijo. Tako lahko v nasprotju s prevladujočimi predstavami v javnosti na podlagi podatkov odkrijemo, da Slovenija namenja podpovprečen delež za socialno zaščito glede na povprečje znotraj EU. Tudi delodajalci namenjajo za socialno zaščito prek 10% manj od povprečja EU. Breme plačevanja za socialno zaščito, ki pade na delavce, pa je kar za približno 50% višje od povprečja znotraj EU.

Avtorji prispevkov ugotavljajo, da je slovenski razvojni model temeljil